

birtokokról, ahová munkára vitték őket. Különösen büszke volt arra Somogyi, hogy az akkori divatos magyar hadifogolyregények közül — amelyeket mind csak tiszték írtak — az övé volt az első hadifogságos legénységi regény. Az ő leírásai a közlegények sokkal nehezebb fogságos élményeinek leírását tartalmazták. Egy amerikai munkásnap, ha jól emlékszem, az Új Flóra kezdte közzéadni folytatásokban. Hogy végig közölte-e, azt nem tudom.

E regény gépelésékor bő vénáju elbeszélőt ismertem meg Somogyiban. 36 éves volt ebben az időben. Ha kiegyensúlyozott élet és további tanulási lehetőségek várnak rá, ki tudja, talán jóval jelentősebb íróvá fejlődhetett volna még...

Az írás mellett egyre sokoldalúbban kapcsolódott a legális formákat kereső munkás kultúrtevékenységbe. Ez pedig szálka volt a „vendéglátó” hatóság szemében. Még jobban bekapcsolódott Somogyi a külföldről érkezett magyar baloldali sajtótermékek, könyvek, folyóiratok terjesztésébe is. E sorok írójával együtt valóságos terjesztői hálózatot tervezett a féllegális sajtóterjesztésre.

A királyi parancsuralom rendőrhatalósága igyekezett megszabadulni a magyar emigráció baloldali elemeitől. Újságírókat utasított ki Magyarországra, munkásokat toloncoltatott ki Magyarországra és Ausztriába. El akart távolítani az elpolgáricosodott és megalkuvó emigránsok köréi-

ből minden izgató elemet, mert a valóban baloldali emigránsok hatással bírtak a jugoszláviai magyarok viselkedésére is. A félig és egészen illegális baloldali sajtó terjesztésében való tevékenységét használta föl a királyi rendőrhatalóság formális oknak Somogyi eltávolítására. Kikutatták Jugoszláviából. Tolonc úton hurcolták egyik jugoszláviai fogházból a másikba. Még szerencséje volt, hogy tiltakozása sikerrel járt; nem Magyarországra dobták ki, ahol akkor stárium volt, és ahol Somogyit, mint szökött fegyencet, kötél általi halál fenyegette.

Hosszas huzavona után Ausztriába dobták át. Ott is börtönökben lakott egy ideig. A háborús és hadifogságos évek idején szerzett gyomor-baja a fogházi életben most elhatalmasodott. A Nemzetközi Vörös Segély szervezet segítette elő, hogy Somogyi már beteg a Szovjetunióba juthasson. Egyszer-kétszer aztán még hallottuk nevét és verseit a moszkvai magyarnyelvű rádióadásokban, s aztán 1936—37 táján az a hír terjedt el Vajdaságban, hogy Somogyi a Szovjetunióban elhalálozott. Azóta más megbízható hír, amely az ellenkezőjét bizonyította volna ennek, nem jött és újabb irodalmi működéséről sincs tudomásunk. Így azt kell hinnünk, hogy az a kevés idő amit Noviszádon töltött s amikor írásai Vajdaságban napvilágra kerültek, volt irodalmi működésének legfontosabb időszaka.

Laták István

Száva Sumánovics

Szüret